

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne sprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 222.

V Ljubljani, v petek 27. septembra 1901.

Letnik XXIX.

Vabilo na naročbo.

S 1. oktobrom se pričinja nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v upravnishtvu:

Vse leto 20 kron. Četrta leta . 5 kron.
Pol leta 10 „ Jeden mesec 1 K 70 h
Za pošiljanje na dom je plačati 20 h na mesec.

Po pošti pošiljan velja:

Vse leto 26 kron. Četrta leta . 6 K 50 h
Pol leta 13 „ Jeden mesec 2 K 20 h

Plačuje se naprej.

Na naročila brez priložene naročnine se ne ozira.

Upravnništvo „Slovenca“.

Naša bilanca.

II.

Včeraj smo konstatirali, da je izid volitev za nas povsem povoljen in zadovoljiv. To pa moramo reči tembolj, če pomislimo razmere, v katerih so se pripravljale in v katerih so se vršile volitve. Pomislimo le, kake in kolike sile so nam bile nasprotne! Na eni strani ljudstvo — na drugi vsi mogoči faktorji; proti vsem silam se mu je bilo boriti, pa vendar ljudstvo ni podleglo. Po pravici smo pisali pred par leti: »V ljudstvu tiči skrit velik kapital, velika moč. Ta skriti kapital treba dvigniti, to spečo moč vzdramiti, zbrati, izvesti. Vse ljudstvo moramo organizovati!« To se je deloma pri zadnjih volitvah zgodilo in ljudstva moč se je izkazala — krepko.

Toda pogledjmo natančneje, kaj nam je nasprotovalo.

Po pravici rečemo: Tako hudih let, kakor je bilo ravnazadnjih šest, ni še imela katoliška-narodna

stranka. V teh letih začelo se je pri nas novo življenje na socijalnem polju. Nastale so razne gospodarske naprave: posojilnice, kmetijska društva, zadrage in par konsumnih društev, ki so vzbudila silno prahu. To je res precej globoko segalo v gospodarske razmere nekaterih krajev. Mi smo bili — to moramo priznati — v tem začetniki, in morali smo se šele sami učiti. Marsikakega dobromislečega moža, ki je bil pri tem prizadet ali se je le bal, prizadet biti, nam je to odtujilo. Naša dobra volja, pomagati siromašnemu ljudstvu, se ni upoštevala. Podtikali so se nam slabi, sebični nameni. Nasprotniki so iz tega delali kapital zase, so celo stvar zlobno izrabljali in hujskali trgovce, gostilničarje in meščanstvo sploh zoper nas, češ da jih hočemo uničiti. In vendar — nič ni izdalo! Celo število mestnih volivcev se ni zmanjšalo. Čast tej razsodnosti!

V tej dobi so se organizirali in hudo na noge spravili liberalni učitelji. »Učit. Tov.« je postal tak, da samega sebe več ne pozna. Vse tradicije svojega stanu so zavrgli. Slomšeka so dejali v kot, narodnost in druge ideje — »raje Schafferja kot duhovnika!« — so vrgli pod klop. Samo moderna šola, šola brez religije, in zabavljanje »farjem«, to jim je bil edini vzor in smoter. Govorili in modrovali so, kakor da so edini gospodje v deželi. Tisto peščico junaških tovarišev, ki niso hoteli kloniti svojega tilnika pod njih jarem, hoteli so z zabavljanjem ukloniti in ustrahovati. Opazujoč te ljudi, kako so se ob prsi bili, smo mislili, da je po nas! — Volitev pa je malce drugače pokazala. Pokazala je, da tam, kjer duhovnik svojo dolžnost vestno stori, liberalni učitelj nima nikakega vpliva. Po več občinah je bil oddan le po eden liberalni glas. To je bil glas učiteljev. Svojega je oddal; drugega ni mogel dobiti. Učitelje pa, ki delajo vzajemno z duhovščino, ljudstvo ceni in spoštuje. Priča naš Jaklič, ki ima do malega skoro vse slovenske glasove svojega okraja. Saj jih je tudi

zaslužil s svojo neustrašenostjo in delavnostjo!

Nasprotni so nam dalje Nemci, katerim v zvezi z liberalnimi Slovenci v naši slovenski deželi po neapameti Tavčarjevi — pšenica cvete.

Nasprotna nam je vlada, ki se na vso moč boji naše večine, katera nam gre po vsej pravici z ozirom na naše pretežno število v deželi. To nam je dobro znano. Par nemških grajščakov gospodari po milosti vlade in naših izdajalskih liberalcev v naši deželi, ki je do malega vsa kmeteska, slovenska in katoliška. Toda mi bomo vedeli braniti pravice našega naroda.

Nasprotni so nam vladni ljudje, c. k. uradniki, ki so z malimi častnimi izjemami vsi proti nam. Če je kje kak uradnik, ki je še prijatelj cerkve, ima navadno prestatu mnogo očitania, se ima bati, da mu to še pokazi karijero itd. Znani so nam konkretni slučajji, kako so bili krivično obdolženi taki možje. Treba že res biti cel junak, če hoče ohraniti svoje prepričanje in mu zvest ostati. Velika večina uradništva pa je v popolnem nasprotju z ljudstvom, med katerim živi. Zato pa tudi prav nič ne uživa ljudskih simpatij. Kar liberalci trde o razmerju ljudstva do duhovščine, da se je samo boji, ne pa je tudi ljubi, to velja v resnici o uradništvu. Pa tudi ta strah bo izginil, ko se bo ljudstvo zavedlo. Katoliški možje med uradništvom pa uživajo toliko večje spoštovanje in ljubezen, kolikor redkejši so. Gospodje, ki ste med ljudstvom zaradi ljudstva, bodite tudi z ljudstvom, pa vas bo ljudstvo imelo za svoje in kot take ljubilo!

Vrh tega pa je prišla še gonja liberalcev, ki je bila celih teh šest let kar najdivjejša. Kaj so v teh letih vse počeli, kaj napisali, kaj si izmislili, to je naravnost občudovanja vredno! Mislimo, da se ne motimo, če rečemo, da nekaj let sem ni izšla nobena številka ljuboznjivega nam »Naroda«, ki bi ne bila prinesla vsaj kake cvetke s tako bujno cvetočega polja »farške gonje«. Mnogokrat je

bila večina lista samo temu vzvišenemu namenu »posvečena«.

Vaša številka »Naroda« je izlila golito blata na nas, in če bi se to kaj prišlo, bi se mi danes iz blata več ne videli. Če bi bili duhovniki taki, kot jih je »Narod« slikal, bi si vsak Slovenec štel v prvo svojo dolžnost, v duhovnika, ki ga sreča, pljuniti, pa mimo iti. K sreči so si ljudje — tudi liberalci in celo najhujši — pri vsej tej strasti še toliko pameti ohranili, da sami ne verujejo, kar mažejo in lažejo. »Narodu« je na vse pretege pomagal »Rodoljub«, ki so ga to leto toliko tisoč raztrosili med ljudi, zastoj — dvakrat zastoj. »Narodu« je neprenehoma sekundiral domišljavi »Učiteljski Tovariši«; v teku časa sta mu priskočila na pomoč še pokvarjeni »Gorenjec« — kak Gorenjec je to, ki ga Gorenjci prav nič ne marajo in ne poslušajo! — in slavna »Jednakopravnost«.

Poleg vsega tega je prišel še lažnjivi »Volivni katekizem«, ki je najmanj v 40.000 izvodih preplaval deželo. Kakor bi vsega tega še ne bilo dosti, je Tavčar vzel še potno palico v roke in v potu svojega obraza prehodil in premisijoniral celo deželo, kjer je v neskončnih tiradah zabavljal duhovščino in jo poniževal do črne zemlje. Vzemimo potem še vse njegove pomagale — vsaj v vsakem večjem kraju so liberalci magnati, trgovci, pisarji itd. — ki so tudi storili v polni meri svojo »domoljubno« dolžnost: zabavljati na vsa usta »farjem« in v nič devati »klerikalce«.

Če vse to premislimo: toliko let takó intenzivnega, vsestranskega dela, moramo reči: Respekt pred tako delavnostjo! Škoda samó, da ni veljala — boljši stvari. In škoda — pa ne za nas, ampak za liberalce! — da se jim ni bolje izplačala!! Da po vsem tem, kar so v šestih letih uganjali, še dihamo in gibljemo, to je naravnost čudež. Ko bi nam bili v teh razmerah pri ravnokar dovršeni volitvi odvzeli kakih 4, 5 mandatov, bi bilo to le čisto naravno. No, vzeli nam niso ni

LISTEK.

Miniature.

Ruski spisal V. S. Lihačev. Posl. —kl—.

III. Pijanec.

Pijanec! Capin! Izgubljen človek!

Eh, gospodje! . . .

Toda vi imate tega pijanca radi in dolgočasite se, ako ga ni pri vas. Nimatega pa radi zaradi tega, ker se ne dolgočasite za to, ker je vas zabaval . . . Bog obvaruj in oskrbuj! — tako globoko še ni padel in če Bog da, tudi ne pade . . . marveč radi tega, ker se zmerom na vse oglasi, ker je prijeten človek, dober tovariš . . . Cemu ona lažnjiva skromnost? Jaz poznam svojo ceno . . .

Kaj je torej storiti?

Nič, ako hočete — pa opustim to?

Opustim do dobrega — niti kapljice več. Ali pa me dovede to k boljšemu?

Začujte rajše, kaj vam povem . . .

* * *

Znano vam je, da sem rodbinski oče: imam ženo in štiri otroke. Moje žene izmed vas še nihče ni videl — k večjemu nemara slučajno . . . Tudi taščo imam. Vse, kakor je prav in prilično.

Do svoje svatbe sem pilisto tako, ka-

kor sedaj. Nevesta in njeni sorodniki so vedeli to, ali so me imeli vsaj na rovašu. Toda od ene strani, nevesta je bila že zelo zaljubljena, sorodniki so to zadevo tudi premislili ter niso izpustili rednega človeka: mlad človek pri železnici, kaj hočete več? Od druge strani pa so upali, češ, da »oženiti se« pomenja toliko, kakor »izpremeniti se«.

K nevesti, to se razume, nisem dohajal pijan. Samo dvakrat ali trikrat sem bil tako nekoliko, neznatno natrikan, da, prav za prav le pri njej sem se ga nasrkal. Ženil sem se, kar se samo od sebe razume, takisto trezen. Vendar v prvem času, kakor je že običajno . . . je bila drugačna pijanost. Toda čez mesec sem začel piti ter sem prišel vnovič na stari tir.

To vse pa je bil zgolj začetek, torej poslušajte!

* * *

Tako sem pil šest let zaporedoma. Opo-minjali so me, prosili me in zmerjali, vse zaman. Napravili so nad menoj križ ter me pustili, kar sem v sedmem letu sam prenehal piti.

Istinito in nakrat. Srečal sem tovariša, sošolca na gimnaziji; bil je čvrst, vder človek. Na videz je bil za deset let mlajši od mene, toda bil je moj sovrstnik. To mi je zamrzelo.

»Od kod prihaja to?« se vprašam.

In prišlo je na dan med drugim, da on ničesar ne pije.

»Kaj, mar samo vled tega?«

»Ne vem,« odgovarja mi, »že davno ne pijem, a neprestano sem takšen.«

»A poprej?«

»Poprej sem pil.«

»Veliko?«

»A bil si slabejši?«

»Slabejši.«

»O ti moj Bog!«

Razšla sva se. Sel sem ter premišljeval. Ali je mogoče, da je to res nasledek tega? In takšna sramota me je prevzela, da sem se razardil na samega sebe . . . Dobro! pravim si.

Prišedši domu sedem k obedu. Žganjica stoji na mizi — ne pijem je. Žena je to zapazila, videl sem, da je zapazila, toda močala je. Popadla me je jeza. Dobro mi je bilo znano, kako jo je glodala radovednost. Ako bi bil že trčen, bila bi to razumljiva stvar: ne ljubi se mu . . . Toda tako — bil sem trezen kakor voda. To je samo njena svojeglavnost. In sam ji imam to reči — a kako začeti? Ne pijem — in basta! Nočem. Tako mi je prišlo v glavo in dovolj!

Končali smo obed. Kuharica pospravlja z mize. Jaz, ne zroč na njo, ji rečem:

»Doroteja, žganjice mi ne nosi več na mizo,« in pri tem pogledam ženo. Vidim — vsa kakor bi bila otrpnila.

»Kaj ti je?« vprašam jo.

»Kako to — žganjice mi ne nosi več na mizo? Kaj mar ne misliš več piti?«

»Da.«

»Kako dolgo, kaj?«

»Rekel sem, da ne, kaj se torej hočeš?«

»Bomo videli!«

»Boste videli!«

* * *

In začel sem živeti na nov način, trezno. Med vami, gospodje, je malo poboljšanih pijancev, toda vsakdo izmed vas je imel že priložnost videti, kako se človek po hudi boleznirno popravlja. Nekaj temu podobnega skusil sem tudi jaz. Zdela se mi je, da se moje telesne in duševne moči oživljajo in rastejo v meni, ne od dneva do dneva, marveč uprav od ure do ure.

* * *

»Kakšen mož ste? Kakšen oče?«

Te besede sem slišal kaj pogostoma od tašče.

Pri prvem vprašanju je žena samo vzdihnila: ona se je že pomirila s svojo usodo . . . Toda ko je prišla govorica na to, da sem slab oče — pa se je ovca premenila v tigra.

(Konec prih.)

enega, pač pa nam — dali dva. Parturiunt montes, nascitur ridiculus mus!...

Da, da, le povejmo naravnost! Mnogo-krat smo v teh letih mi, ki nam je blagor naroda v resnici pri srcu, mnogokrat smo si tožili in zmajevali z glavo: Kaj bo vendar iz tega! To mora vse podivjati!... Bilo nam je bridko. Ni nas sram povedati; saj za dobro stvar radi trpimo.

Sedaj je vse pozabljeno. Naše ljudstvo, naše dobro ljudstvo dalo nam je popolno zadoščenje. To ljudstvo, navajeno odbijati napade sovražnikov že od turških časov, odbilo je tudi ta dolgotrajni, ta siloviti naskok na svoje svetinje z obćudovanja vredno enerģijo in žilavostjo. Narod, ki srečno prebije take navale, mora imeti krepko, zdravo jedro.

Danes se ne bojimo več. Ljudstvo je za nami. Če ga doslej niste odtrgali od nas, ga poslej tudi ne boste. Zato bomo skrbeli!

Zaščitniki anarhistov.

Diplomatje se pomenkujejo, kaj bi se dalo storiti proti anarhistom. Kadar kje anarhisti kako kronano glavo ustrelé ali zakoljejo, stikajo diplomatje glave in premišlju-jejo, kako bi se dalo temu neprijetnemu po-javu priti v okom.

Tudi zdaj je anarhistično vprašanje zopet na dnevnem redu. Postal je del splošnega socialnega vprašanja. Nam se zdi, da je ravno ta del socialnega vprašanja najlažji. Njegova rešitev je najenostavnejša. Treba bi bilo na-stopiti proti tistim naukom, ki rode anarhi-stične nazore, in anarhizem kot politična struja bi bil končan.

A do tega naši diplomatje ne pridejo. Sicer to vsi vedó, a nobeden se ne upa po-vedati, ker to ni — liberalno. Zadnji proti-anarhistični kongres v Rimu se je v veliko veselje anarhistov razšel brez vsakega uspeha. Gospodje niso vedeli povedati nič drugega, nego da so proti anarhizmu, a odkod izvira, se niso upali priznati, in edinega zdravila proti njemu se niso upali priporočiti. Sicer jim je bil papež Leon XIII. dovolj jasno raz-ložil, da anarhizem izvira iz naukov, ki jih liberalne države same razširjajo po šolah, a ker je to tako jasno povedal, so se ga zbal in njegovega zastopnika niso povabili na kon-gres.

Zdaj torej diplomatje zopet premišlju-jejo. A skoro z matematično gotovostjo se da povedati že v naprej, da zopet ne bodo ničesar sklenili. Anarhisti bodo živeli dalje in se množili.

Poročstvo za to nam daje medna-rodni shod kriminalnih antro-pologov, ki se je vršil v Amsterdamu ravno takrat, ko je anarhist Czolgosz umoril Mac Kinleya. Na tem zborovanju so razla-gali razni vseučiliški profesorji svoje nazore o bistvu zločinov in n ravnosti sploh. Kar so ti gospodje profesorji, vzgo-jitelji modernega izobraženstva, tam svetu razlagali, je prav za prav izgovarjanje anarhizma.

Profesor Lombroso je dokazoval, da je vsak zločinec k svojemu zločinstvu pri-moran že po svoji fizični naravi, katera mu je prirojena. Če je zločinstvo samo posledica raznih živčnih in mišičnih funkcij, katere si sledé nujno, tedaj pač nima umor nikakega n ravnega značaja, ne dobrega in ne slabega, in tudi odgovornosti zanj ne moremo nala-gati zločinstvu.

Za njim je bruseljski profesor Si-ghele razpravljalo »zločinskih sek-tah«. »Zločinska sekta je utelešenje živ-ljenja zmožne, če tudi za gotov čas prepo-vedane in kaznive ideje«. Po nauku Sighe-lovim je imela vsaka verska in državna ideja značaj zločinstva, predno je zmagala. Bivajo tudi »politične zločinske sek-te«, kakor n. pr. anarhisti, kateri po sugestiji narede iz svojih pristašev av-tomate, stroje. Anarhisti lahko tega vseučiliškega profesorja izvolijo častnim anarhistom, zakaj njegov nauk je a polo-gija anarhizma. Saj po tem nauku je anarhizem ravno tako opravičena »sekta«, kakor monarhizem ali liberalizem.

Najbolj »znanstveno« je pa predaval dunajski profesor dr. Moric Bene-dikt (!). Po njegovem nauku se dajo vsi zločini izraziti s formulo $m = n + n' + e + o$. Zločin m je vsota sledečih količin: priro-

jene lastnosti n , zunanjega vpliva okolnosti, hrane, vremena itd. n' , vpliva verstva, na-rodnosti, javnega mnenja e , in zadnjega zu-nanjega povoda o . N ravne odgovornosti ni, ker ta vsota je natančno določena po ome-njenih količinah. Zakaj je nastal ravno zlo-čin m ? Zato, ker je bil slučajno n' ravno tak? Ali je zločinec kriv, da je bil n' ravno zaradi slabega vremena tak? Če bi bil n' drugačen, bi bila pa tudi vsota m drugačna.

Po dunajskem profesorju dr. Moricu Benediktu ima torej n. pr. Czolgosz jako lahek izgovor. Tožniki sicer pravijo, da je on morilec. A on ni storil prav za prav nič, ampak brez njegove krivde so slu-čajno adirale količine $n + n' + e + o$ tako, da je nastala slučajno vsota m , ki ji pravijo: »Umor predsednika Kinleya«. Cemu torej kaznovati Czolgosza. Kaznujte tisti n , tisti n' , tisti e , tisti o , ne pa Czolgosza!

Tako delajo vzgojitelji izobraženstva, težko plačani drž. profesorji, naravnost za anarhizem. Razljučena množica je hotela morilca v Buffalu raztrgati na kosce, od države nastavljeni profesorji pa si izmišlju-jejo nauke, s katerimi se da izgovarjati vsak zločin.

Zato pa ne verjamemo, da bi diplomatje našli kako sredstvo zoper anarhizem, dokler nimajo poguma zahtevati, da se najprej z državnih šol iztirajo oficialni c. k. r. učitelji anarhizma. Kaj pomaga, če obesijo ali zapro par anarhistov, ako pa puste, da se z ukom in pismom v imenu znanosti širijo nauki, ki vodijo v anarhizem!

Politični pregled.

V Ljubljani, 27. septembra.

Državno-pravni češki klub

je definitivno zasnovan. Dne 25. t. m. po-poludne so se zbrali namreč k sklepnemu posvetovanju kot zastopniki mladočeske stranke poslanci dr. Herold, dr. Fort in Anič, kot zastopniki agrarcev pa poslanci Kubr, Prašek in Hruby. Vse posvetovanja je bil ta, da se je dosegla popolna edinost mej zastopniki obeh strank in torej zasno-vala trdna podlaga za skupen državnozborni klub, kateremu se pridružijo menda tudi ostale češke stranke razun socijalistov.

Grof Potocki gališki deželni maršal.

Lvovska »Gazeta Narodowa« objavlja z vso gotovostjo vest, da je grof Andrej Po-tocki že imenovan gališkim deželnim mar-šalom, naslednikom grofa Badenija, in da se dotično imenovanje tekom osmih dni objavi v dunajskem uradnem listu. Drugi kandidat knez Lubomirski, kateremu so pripisovali največ nade na zmago, morda te časti ni hotel sprejeti.

»Čiste« volitve na Ogerskem.

Organ katol. ljudske stranke na Oger-skem »Alkotmany« priobčuje v eni zadnjih številkih besedilo nakaznic za obed onim volivcem, ki oddajo glas liberalnemu vladnemu kandidatu. Pečenka, vino in kruh se zagotovi onemu možu, ki voli tako, kakor mu naroči agitator. Z razdeljevanjem teh naka-znic so poverjeni drž. in obč. uradniki, stroške pa pokrije, vsaj na videz, kandidat sam, v okraju Nemet ujvar vladni kandidat Julij Rosenberg. — Taka »čistost« volitev je pač značilna za razmere na Ogerskem.

Tolstoj o rusko-francoski vest.

Italijanski novinar Pietro Mazzini se v zadnjem času peča posebno s francosko-rusko zvezo in nje pomenom na razvoj ev-ropskih razmer. Ker pa ni imel glede tega vprašanja zadostne jasnosti, obrnil se je v tej zadevi na romanopisca grofa Tolstoj s prošnjo, naj mu odgovori na sledeča vprašanja: 1. Kako sodi ruski narod o alianci?, 2. Je-li ruski narod za to zvezo ravno tako navdušen, kakor francoski?, in 3. Kak po-meni ima zveza za splošno civilizacijo? Tu seveda ne bomo preiskavali, se je li Mazzini obrnil na pravi naslov s temi vprašanji, marveč navedemo samo odgovor grofa Tol-stoja. Na prvo postavljeno vprašanje odgovarja ta mož to-le: »Pravi ruski narod nima niti najmanjše ideje o obstoju dvoezveze. Ko bo pa tudi narod zvedel o tej zvezi, sem pre-pričan, da mu pokažeta njegov zdravi raz-um in človekoljubje, da bo povzročila ta zveza, ki se je sklenila samo z enim in ne tudi z drugim narodom, sovraštvo in morda celo vojsko z drugimi narodi, in bi jo vsled

tega smatral za zelo nesrečno. — Nav-dušenja, če je o tem sploh mogoče govoriti, nad čemur pa zelo dvomim, ruski narod nikakor ne deli s francoskim, marveč, če bi vedel, kaj se v Franciji o tem piše in go-gori, bi sprejel vest z največjim neza-upanjem in antipatijo. — Na tretje vprašanje pa odgovarja: Ta zveza nima ni-kakega drugega namena kot vojsko ali pa vsaj grožnjo z vojsko proti drugim na-rodom; njen vpliv je torej le pogubo-nosen. Tudi v bodoče ne more biti bolje. Ta redka in nesrečna alianca ima torej zelo škodljiv vpliv za blagor obeh narodov in splošno civilizacijo. — Tako govori ruski romanopisec, ki pa menda ni vprašal za mnenje celega omikanega naroda.

Splošno vojno dolžnost v Angliji

nameravajo uvesti v najkrajšem času. Do tega koraka so dovedli vladne kroge naj-novejši veliki neuspehi na južno-afriškem bojišču in pa dejstvo, da drugim potom ne morejo dobiti več potrebnih novih vojnih moči. Narod sam je sicer umevno strogo nasproten temu predlogu, a vsa znamenja kažejo, da se ne bo mogel ustavljati vlad-nemu pritisku. Generalni major Smith-Dor-rien je te dni v nekem nagovoru izjavil, da je južno-afriška vojska pokazala, kako je Anglija navezana samo na prostovoljce in kolonijalno armado. Brez teh bi Anglija sploh ne mogla pričeti nikake akcije. On sam je samo s kolonijalnimi četami dosegel nekaj uspehov. Iz tega je pa tudi razvidno, da more le splošna vojna dolžnost odpomo-či temu nedostatku. Dosedaj se o tem ni resno razmišljalo. Anglija je velika in hoče taka ostati, a ta svoj smoter more doseči le z redno dobro organizovano in izurjeno ar-mado. Če imajo v Franciji, Nemčiji, Rusiji in drugod uvedeno splošno vojno dolžnost, zakaj bi je ne imeli v Angliji. — Tako go-vori angleški general, ki je prinesel z voj-nega bojišča vsaj to izkušnjo, da sedanja angleška vojna moč ni kos svoji nalogi.

Dopisi.

Z Notranjskega, dne 23. septembra. (Raznosterosti.) Oprostite, g. urednik in vi, cenjeni »Slovenčevi« bravci, da vam notranjski cajnar dela zopet nadlego. Veste, sila me srbi v prstih in pratežka je moja cajna, da bi jo še dalje vlačil seboj.

Volitve so pri kraju, naši liberalci na tleh, mi seveda pa na vrhu. Naj bo dr. Tavčar prepričan, da njegovi agitatorji zaslužijo red zlatih grabelj brez križca ali saj kako spominjsko kolajno iz usnja. To jim, — po ljubljansko rečeno — »gepira«... Da ne bodo v Ljubljani rekli, da smo kri-vični, hočemo na tem mestu našteti te za-služne može. V prvi vrsti priporočamo Tav-čarjevi milosti senožeškega župana Garza-rolija, ki so dovolili — mogočen gospod, cenjena gospoda! — našima kandidatom samo tri glasove. Precej za njim naj pride bistriški župan Samca, ki nam ni dovolil nohenega glasu, pa smo le vjeli dva, vlni pa enega. Glejte napredek! Potem naj se spomni zagorskega kupca Domicelja, ki je kislega obraza gledal naših 5 glasov, vlni pa samo enega. E, tudi Zagorje se bo počasi krenilo! »Svaka sila do vremena!« Knezaški Cucek in Vilkar zaslužita »knof«, g. doktor! Glejte, vlni smo bili v Knežaku strašno na-tepeni, da smo gledali kar plašno; letos pa smo postali naprednjaki z 21 glasovi. Tam je bila razbita tudi moja cajna, kakor veste, in hvala Bogu, ne zastoni! »Knof« zaslužijo v Trnovem župan Tadvac, Mesar, Sever in Brinšek. Sicer so storili svojo napredno dolž-nost, bili so pridni in potili so se v deževju, da je bilo kaj, a na dan volitve so pa le pōtegnili z nazadnjaki. Vse zastoni, g. doktor. S kako majhno pohvalo se spomnite prem-skega učitelja Korbarja in košanaškega župana Dekleve! Hrenoviškemu nadučitelju Jamanu dajte »knof«, drugega ne zaslužijo, čeprav je človek z rjavo brado. Naprednim Logat-čanom dovolite, da smejo nositi gosposke pinje; to bi bilo zadosti za njihovo zmago...

Kot novost vam sporočam zahvalo pro-padlih kandidatov Arkota in Ambrožiča v »Rodoljubu« št. 37, na zadnji strani. Tam se »zahvala« tudi spodobi... Kako se pa za-hvaljujeta? Čujte!» Pod krinko katoličanstva se je prav nekrščansko zlorabljala zoper nas-cerkvena moč in naša sveta vera, z neza-slišnim, sramotnim terorizmom se je hotelo

odvzeti našemu deželanu vse prepričanje, vso značajnost in poštenost, odvzeti vso vo-lilno pravico! Deloma se jim je to posrečilo; Vi pa ste ostali značajni, trdni in neupog-ljivi boritelji za svoje pravice, za pravično stvar. Taki ostanite tudi v bodoče!» Da, da! Tiste postojinske listke, v katerih ste sra-motili dr. Kreka in Drobniča, ste liberalci na tisoče razmetali po Notranjskem. Naši kmetje pa so se Vašim listkom smejali in ž njimi peči kurili. Liberalci so hoteli presle-pariti, da je Drobnič bloški kravar, da ne zna ne pisati, ne brati! Ali je to pošteno? Kaj imajo te laži opraviti s cerkveno močjo in našo sveto vero? O dr. Kreku so se la-gali, da če bo on izvoljen, bodo morali de-lati posli samo 8 ur na dan? Ali je to po-šteno? O istem našem zaslužnem možu, ki je spisal »Črne bukve kmečkega stanu« in ki je v najlepših letih, krepak in čvrst, so pisali v »Narodu«, da je za v ljubljansko hiralnico! Ali je to pošteno, gg. propadla kandidata?! Kje je torej tisti »nezaslišani, sramotni terorizem?« No, pa saj je znano, da so vaši ljudje tako nedolžni, tako pra-vični, tako značajni, tako poštene... Pa vam na vsa usta povemo, da bodo vaši po-štenjaki vselej na tleh, kedarkoli vam bo treba dokazati z listkom v roki, da ni vse zlato, kar se sveti! Glej »Slovenski Prav-nik!«

Postojinski g. Arko je v mestih Posto-jina, Lož in Vrhnika le sredno prijadral v deželni zbor. Ondi se bo s svojimi tovariši prijel Tavčarjeve suknje, vsi skupaj bodo pa objemali nemške grajščake. Ta lepa družba bo nam »potuhnjenim« kmetom delila mi-lostno — »knofe«. Za to deljenje bo tudi g. Arko dobil 5 gl. na dan. No, lepa reč! Bomo že videli! — ip.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 27. septembra.

Duhovniške spremembe na Šta-jerskem. Prestavljeni so čč. gg. kapelani: Anton Pinterič iz Ponikve v Ruše, Andrej Bračič iz Ruš na Ponikvo, Malajner Karl od Sv. Tomaža pri Ormožu v Črešnice pri Sl. Bistrici. Na novo nastavljeni so čč. gg. no-vomašniki: Fr. Štuhec k Sv. Tomažu pri Ormožu, Jakob Rauter na Pilštanj, Anton Novak v Dramlje. Č. g. Franc Vidmajer je dobil župnijo na Gornji Polskavi.

Iz goriške škofije. Evharistični shod za goriško duhovščino bo letos 17. oktobra. Nj. em. kardinal je že odobril program. — Zadnji evharistični shod je bil leta 1896.

Dve zlati maši na sveti Gori. Redko slovesnost bodo imeli na sveti Gori na nedeljo sv. Rožnega venca. To nedeljo 6. oktobra bodeta pred. monsignor kanonik Štefan Kafol in vpokojeni vikarij č. go-spod Jožef Jarc obhajala zlati maši. Pre-častiti monsignor kanonik, ki je prejšnja leta hodil na sveto Goro izpovedovat in pri-digat, bode imel slovesno zlato mašo ob de-seti uri. Pridigal bode pred. msgr. vodja J. Gabrijelčič.

Imenovanje. Poštni nadoficijal gospod Ivan Košiček v Ljubljani je imenovan poštnim kontrolorjem pri poštnem uradu na tukajšnjem kolodvoru.

Umrli je brat č. gosp. kanonika Kalana, posestnik Franc Kalan. Naj v miru počiva!

Umrli je v Tolminu oče gosp. okraj-nega glavarja, c. kr. davčni nadzornik v p. gospod Jožef Prinzig v 81. letu svoje dobe. Bil je dolgo vrsto let voditelj goriške »Hilarijanske tiskarne« in nekaj časa tudi upravnik »Rimskega Katol.« — V Skednju je umrl posestnik Ivan Sancin.

Umrli je danes v Ljubljani učiteljica gđc. Terezija Rauniker.

Od upravnega sodišča. Včeraj se je vršila pri upravnem sodišču razprava o pritožbi Ivana Semenica iz Podrage proti odločbi dež. odbora kranjskega v stavbinskih zadevah. Ivan Božič je kot župan občine Podraga izdal 20. jan. 1898 odlok, s katerim se je Ivanu Semeniču pre-povedalo nadalje rabiti njegov svinjski hlev in stranišče pri hiši ter zapovedalo, da mora gnojno jamo zasuti itd., nadalje da mora obč. studenec s cementom obzidati. Deželni odbor kranjski je to odločbo županstva po-trdil. Ker se je Semenič branil, izvesti nalog županstva, so se razna dela na Semeničevem

posestvu izvršila po županstvu. Semenčič pa je moral ta dela vsa drago plačati. Dež. odbor je vse to potrdil. Zoper to odločbo dež. odbora je vložil Semenčič pritožbo do upravnega sodišča na Dunaju in včeraj se je tam vršila javna razprava. Semenčič je zastopal drž. poslanec dr. Šusteršič, ki je v daljšem govoru dokazoval nezakonitost spodbijane razsodbe. Upravno sodišče je po daljšem posvetovanju pritožbi ugodilo in razveljavilo spodbijano odločbo, ker je postopanje županstva in dež. odbora bilo pomanjkljivo, spodbijana razsodba pa je sama po sebi protislovna.

Istrski deželni zbor se imel minolo soboto zadnjo sejo, katere se je udeležilo 19 italijanskih poslancev in od naših le posl. Kozulič, ker so se ostali udeležili pogreba škofa Šterka. V imenu fin. odseka je posl. Scampicchio predlagal, naj se za zboljšanje učiteljskih plač užitina od vina in mesa zviša od 100 na 125 %. Ako bi vlada zopet odklonila ta sklep, naj se potrebna svota izposodi iz dež. zaklada. Ko je posl. Kozulič začel govoriti hrvaški, nastal je velik ropot v zbornici. Predlog odsekov je obveljal soglasno. Posl. dr. Rizzi je utemeljeval predlog, da se v Polju ustanovi obrtna šola z italijanskim učnim jezikom. Posl. Depangher je utemeljeval svoj predlog, naj se duhovnikom na kmetih prepove politika. Res, jako liberalno! Govornik se je skliceval na t. Tavarja, ki je na nekem shodu trdil, da je največji sovražnik slovenskega ljudstva politikujoč duhovnik. Ali čujete Slovenci v obmejnih pokrajinah! Dr. Bennati je zahteval, naj se razdeli učiteljišče v Kopru in odpravi pripravnica v Pazinu. Posl. Tomasi je napadal viteza Klediča zaradi koperskega učiteljišča. Dr. Costantini vladi očita, da hoče iz pripravnice v Pazinu napraviti hrvaško učiteljišče in da bolj skrbi za Sloane v Istri, nego za Italijane. Pri teh besedah je gotovo koza na istrskem grbu v zbornici namrdnila z brado. Vladni zastopnik je ugovarjal, da bi vlada prezirala Italijane, kar je že davno pribito. Italijani so nato sklenili, da se razdeli učiteljišče v Kopru in odpravi pripravnica v Pazinu. Ko je predsednik dr. Campitelli zaključil zasedanje z „evviva“-klici na cesarja, nekateri italijanski poslanci še vstali niso.

Oporoka škofa Šterka. »Piccolo« pravi, da je škof Šterk vse svoje premoženje izvzemši nek legat za svojega nečaka, zapustil hrvaškemu konviktu v Pazinu.

Odlikovanje. Častni občan občine Cirberg pri Sv. Ilju nad Mariborom je postal č. gosp. duh svetnik in župnik Matija Kelemina.

Pruski vojaki v Ljubljani. Tri četrte ure smo imeli včeraj zvečer na tukajšnjem kolodvoru pruske vojake, ki so se pripeljali mimo Ljubljane v dveh vlakih. Vseh pruskih vojakov je bilo 860 mož z 32 častniki. Častniki so bili pogoščeni na peronu, moštvo pa v skladiščih za blago. Godba je svirala na kolodvoru, pred kolodvorom se je parilo radovednega občinstva. Nekaj občinstva je kljub vsej strogosti mnogobrojne policije prišlo tudi na peron, ker je vzelo vožne listke — za dolenjsko železnico. Na kolodvoru je bil tudi župan Hribar in nekateri listi imajo danes brzojavke, da je prišel župan k pozdravu pruskih vojakov. Pri večerji častništva je bilo nekaj napitnic, mej drugim napitnica na nemškega cesarja, nakar je godba zaigrala nemško himno. Mnogo smeja je povzročila navzočnost dveh ljubljanskih ognjegascev v popolni uniformi.

Na blejskem otoku je vsak dan ob vsakem letnem času ob 8. uri zjutraj sveta maša. Prihodnjo nedeljo ob 10. uri dopoldne bode na otoku cerkveni shod. Na rožnvenško nedeljo bode na otoku cerkveni shod ob 10. uri dopoldne.

P. Efrema Majcen, naš slovenski rojak iz Prihove, postal je gvardijan v kapucinskem samostanu v Hartbergu.

Iz krogov slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov. Izredni občni zbor društva slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov vršil se je 22. t. m. v Radejevi gostilni na Bregu pri Celju sledeče: Ob 4. uri popoldne otvori predsednik g. Bovha zborovanje. Opozoriti mora, da obisk ni tako mnogoštevilen, kakor to važnost dnevnega reda zahteva. Nato se preide na dnevni red. K točki »nedeljski po-

čitek« poroča predsednik, da se je že mnogo delalo v dosego istega, a žal, brez posebnega uspeha. Primorani smo torej čakati, da se zakonitim potom vpelje. Predlaga sledečo resolucijo: »Visoka vlada se pozivlja, da sprejme v prihodnjem zasedanju državnega zbora od društva predložen načrt postave o nedeljskem počitku, ali ga sama izdela in državnemu zboru predloži v odobrenje«. Soglasno sprejeto. — Drugo točko »zavarovanje za starost« prevzel je tovariš pravn. gosp. Pegan v poročanje. Iz njegovega ednournega, korenitega in razvidnega poročila posnamemo le, da je vlada na mnoga tirjanja in priganjanja se vendar odločila izdati načrt nekake penzijske postave za privatne uradnike, ki pa nam obeta prav malo dobrote. To je kost, ki se vrže psu, ne pa sredstvo, s katerim naj bi bilo pomagano bedi nezavarovanih uradnikov. Poročevalec je razložil celi načrt točko za točko ter ga kritično obdelal. Zborovalci so mu z zanimanjem sledili, uverivši se, kako opravljene so uvodne značilne besede govornikove. Sklenila se je slednjič resolucija obstoječa iz 11 točk, s katero se zahteva premenitev načrta postave v prid uradnikom. — Konečno se predsednik predlaga in želi, da bi se tovariši bolj pogosto shajali na pogovore o skupnih interesih, in zaključil na to zborovanje.

S Ponikve ob južni železnici se nam poroča: Zadnjo nedeljo dne 22. t. m. je bilo tukaj zborovanje liberalnega kmetijskega društva. Govorili so Vrečko, črešnjevske Kresnik, Zdolšek in drugi. Poučni govor je imel potovalni učitelj g. Ivan Bele. Odgovarjal je krepko in srečno naš somišljenik veleposestnik Anton Slomšek. To zborovanje je bilo zanimivo zaradi tega, ker so se na njem pobratili naši slovenski liberalci in nemški kutarji. Student Zabukošek in kandidat nemškutarjev Kresnik sta sklenila politično pobratimstvo. V imenu celjskih Slovencev, ki sicer gorijo tako vneto za slogo, je bil pri pobratimstvu navzoč revizor »Zveze slovenskih posojilnic« g. Fr. Jošt. Naši somišljeniki si naj to dobro zapomnijo! »Zvezo slovenskih posojilnic« pa bo treba vprašati, ali je njen revizor nastavljen tudi za revidiranje liberalnih »kmečkih« zborovanj.

Iz radovljiske okolice se nam piše: Slavno c. kr. okrajno glavarstvo prosimo, da nam blagovoli pojasniti, če imajo davčni eksekutorji pri izvrševanju svoje službe tudi dolžnost, oziroma pravico, brez povoda usiljevati na prav nadležen način svoje liberalne nazore, zabavljati čez klerikalce, norčevati se iz Marijinih družb itd.? Če pa nimajo te dolžnosti, oziroma pravice, naj se jim enkrat za vselej odločno prepove, ker zavedni gorenjski davkoplačevalci ne marajo, da bi jim liberalni c. kr. služabniki, katere plačujejo z davki, usiljevali gniti liberalizem.

S Spodnjega Štajerja nam pišejo: V Trbovljah se je dne 19. t. m. blagoslovilo novo šolsko poslopje. Pri običajnih nagovorih in deklaracijah se je toliko nemškutarilo, da je zavladalo med navzočimi Slovenci veliko ogorčenje. Celjski prvaki v Mariboru krasno govorijo o slogi, v St. Pavel v Savinjski dolini hodijo potrjat omajana stališča liberalnih društev, v Trbovljah pa pustijo, da se nemškutarija širi, kakor se hoče. Imejmo odprte oči!

V Slovenjem gradu se je ustanovila, kakor znano, po prizadevanju »šulferajna« nemška šola, okolica pa ostane pri svoji utrakvistični šoli. Ker nemški šoli primanjkuje materiala, lovijo slovenske otroke po okolici. Slovenci so se začeli sicer temu upirati, a bojimo se, da prepozno. Vsaki dan nam dokazuje nujno potrebo, da si štajerski Slovenci jasno začrtajo svoj narodnostno-politični program ter njegovo izvrševanje izročijo delavnim in skrbnim voditeljem. Nemci delajo žilavo po svojih načrtih, Slovenci pa navadno bežijo še le za dogodki. Na zaupnem shodu v Mariboru so Slovenci pač povedali vladi svoje želje, za- se pa niso naredili programa!

Novo nemško šolo hočejo ustanoviti Nemci v Starem trgu na Štajerskem. Nalovili so za to šolo že 40 slovenskih otrok.

Namesto venca na grob pokojnega kamniškega župana g. Luka

Berganta sta podarila za »Škofove zavode«: Ivan Stelč, posestnik in svečar v Kamniku 10 K; Marija Albrecht, posestnica v Kamniku 5 K.

Novo postajališče »Želje« se otvori z dnem 1. oktobra mej postajališčem »Paka« in postajo »Velenje« na progi Spodnji-Dravograd-Velenje, omejeno na osebni in prtljažni promet. Čas prihoda in odhoda je že razviden na ravnokar objavljenem zimskem voznom redu. Vožne karte izdaje ondodni gostilničar Fran Skaza.

Vipavska razstava v Karovljih okrađena. Pri zaključenju te krasne razstave zaprli so se brezvestneži v razstavine prostore, pokradli posestnikom mnogo sadja in grozdja ter popili mnogo steklenic vina in žganja. Nekateri posestniki bodo tožili.

Stavko mizarjev imajo v Rimu. Policija s stavkujočimi postopa jako strogo.

Samomor. Na Bučah pri Kozjem se je s puško ustrelil v prsa v vasi Pijevce neki posestnik po domače imenovan »Feštajn«. Zjutraj še ga je žena pustila v postelji. V njeni odsotnosti je mož vzel puško s stene ter se ustrelil. Bil je takoj mrtev.

Atilo bo iskal V Lipaljevici na Koroškem se nahaja gomila. Nje posestnik misli, da je v njej pokopan v zlati rakvi kralj Atila, imenovan šiba božja. Začel bo mož sedaj res kopati, pa kakor v blejskem jezeru niso dobili »utopljenega zvona«, tako bo tudi ta mož težko dobil zlato rakev.

Nesreča. Pri Sv. Luciji na Mostu je padel Val. Manfreda z visokega oreha tako nesrečno, da je skoro na to umrl.

Nagla smrt. V Gorici je umrl nagloma farmacevtski asistent Fran Fava, doma iz Istre. Zadel ga je kap. Bil je na mestu mrtev.

Domača trgovina z marmorjem. Rudečkasti marmor v St. Mavru pri Gorici se v vedno večji meri izvaž. Pred kratkim so napravili na hrib sv. Valentina prav lepo pot do kamenolomov.

Ušel je danes zjutraj pri delu kanala v Miklošičevih ulicah uslužbeni prisiljenec Gross.

Za pogorelce v Podlipi je deželni odbor določil 1000 kron podpore.

Zakonska ljubezen. Poročali smo, da je Janeza Krepeka njegova žena pri Sv. Petru pod Mariborom na Malo mašo sunila v Dravo. Tako se je govorilo. Sedaj pa izvedemo, da je Janez Krepek ponesrečil. Ker mu je žena očitala njegovo ljubezen do pi-jače, udaril je za njo, a pri tem izgubil ravnotežje in se zvrnil v Dravo. Žena ga je hotela rešiti, toda ni mogla več.

Kotiček za liberalce. »Narod« razlaga Bezeljakove norosti s slastjo, ki je lastna naši »inteligenci«, in pri tem ta »inteligence« s posebnim veseljem izreka besedo »svinjar«. Ta beseda je sploh jako priljubljena v liberalnih krogih in se jim tudi popolnoma poda. Pribili smo, da se je »Narod« vedoma lagal, ker je dobro vedel, s kom ima opraviti. Tega ne more utajiti, ampak piše dalje, da je cerkev odgovorna za to, kar počenja ta nesrečnež. A škofijstvo je storilo vse, kar je moglo. Moralne kazni, s katerimi strahuje svoje podložnike, je rabilo, in svetna oblast mu prepušča rabiti ono sredstvo, ki bi tu pomagalo. Zato pa ne slepomišimo, ampak povejmo odkrito: Voditelj dež. vlade g. baron Hein in drž. pravdnik g. dr. Trenz se naj zmenita, kateri ima tu storiti svojo dolžnost! Če je B. slaboumen, ima vlada dolžnost storiti, kar predpisuje zakon; če je zdrav, nastopi sodišče! Nesuspendirani duhovniki morajo vječe. B. pa, ki v veselje liberalcev izpodkopa je npravnost, pred očmi javne oblasti krši zakone — prost in svoboden, ko sta bila vendar že vlada in sodišče od merodajnih strani dovolj jasno informirana, kako in kaj. Ali veljajo za B. druge postave, kakor recimo za »klerikalne« Gočane?

Narodno gospodarstvo.

Nauk o gospodinjstvu.

Novodobna šola je uvedla v ljudsko šolo dva predmeta, ki naj ju goji učiteljstvo, da bode neposredno pospeševalo koristi kmetijskega stanu, in sicer nauk v kmetijstvu in ženska ročna dela.

Ljudska šola ima po § 1 drž. š. zak. z dné 14. maja 1869 nalogo: otroke npravno-versko vzgajati, razvijati jim duševne moči, oskrbovati jih s potrebnimi znanostmi in zvedenostmi v nadaljno izobraževanje za življenje in dajati jim pravo podstavo, da bodo enkrat vrli ljudje in državljani.

Na tej podlagi, ki naj je izvrši ljudska

šola, se je za povzdigo kmetijskega stanu, kot najobsežnejšega sloja prebivalstva, ki bode pošiljal svoje otroke v te šole, spoznalo za edino pravo, da se je uvedlo med predmete na moških učiteljskih nauk o kmetovanju s posebnim ozirom na razmere v domači deželi, na ženskih učiteljskih ženska ročna dela in prvotno še nauk o gospodinjstvu, ki pa je odpadel z novelo z dné 2. maja 1883. l. Akoravno se je s tem množina učne stvarine na teh izobraževaliških povečala, vendar je dejansko neovržena resnica, da uživa ljudska šola in učiteljstvo prav tam največ ugleda, spoštovanja in ljubezni, kjer se ono ozira tudi na materialne težnje svojih občanov in se trudi za povzdigo občnega blagostanja svoje občine. To pa doseže najbolj s tem, če je i ono v istem poklicu, s katerim se večji del občanov živi ne le temeljito izobraženo, ampak da tudi v šoli in zunaj nje deluje v prvi vrsti na mladino, ki naj se kaj koristnega in potrebnega nauči. Da se to doseže, zato je učiteljskemu naraščaju temeljito znanje i v teh predmetih neizogibno potrebno.

Če pomislimo, da imamo na deželi, razun mest in trgov in krajev, kjer so tovarne, 90—95 % šol. mladine, katerih starši se izključno ali v prevesni večini pečajo s kmetijstvom; če pomislimo, da si bode služilo svoj kruh od vse te šolske mladine najmanj 90 % v praktičnem življenju na kmetijskih posestvih, bodisi kot gospodar, gospodinja, hlapec, dekla, dninar itd.; če pomislimo, da vzdržuje država za vse druge sloje prebivalstva za največjimi stroški nešteto število raznovrstnih šol, zavodov itd., ki imajo namen, da se v teh izobraževaliških izomika mladi naraščaj v raznih strokah; če pomislimo, da mora dandanes tudi kmetijski stan jednako drugim stanovom dobivati svojo stanovsko izobrazbo, če hoče nositi razna bremena in izvrševati dolžnosti svoje, in če slednjič pomislimo, da delujemo za korist kmetijskega stanu najbolj tedaj, ako mu vzgojimo tako mladino, ki bode imela veselje in razum do svojega poklica, do kmetijskega stanu, tedaj naj prevzame to nalogo ljudska šola. Ta naloga ljudskega učiteljstva ni le opravičena, ampak to bodi temu stanu sveta dolžnost. Ljudska šola pa nima in ne more imeti namena, da bi sistematično strokovno znanje in strokovno izvežbanost v kmetijski vidi širila med našim narodom, ona pripravljaj ugodna tla, na katero bodo pozneje zidali: domača hiša, poklicani strokovnjaki, dobre strokovne knjige, lastna pridnost, izkušnja in razum itd.

Dočim se za možko šolsko mladino v tej zadevi še nekaj stori, se za žensko šolsko mladino, za deklice, za prihodnje gospodinjce, kuharice, šivilje, dninarice, omejuje zakon na to, da se jih podučuje v ženskih ročnih delih.

Komur so razmere po deželi znane, ta ve, da matere v obče radi izdajo potrebne stroške, da se njih hčerke v tem za vsako žensko neobhodno potrebnem znanstvu izučé. Vsak pa tudi vé, da se učenke s tem podukom še ne usposobé za šivilje, modistovke itd., kakor dečki s kmetijskim podukom v ljudski šoli še ne postanejo umni kmetovalci. Vendar dobra podlaga jim je podana.

Dočim pa imajo dečki in mladeniči pozneje v praktičnem življenju mnogo prilike, da se v svojem stanju, v kmetijskih strokah nadalje izobražujejo, ako obiskujejo kmetijske šole, kmetijske tečaje, poljudna strokovna predavanja, ali pa prebirajo strokovne knjige, posnemajo vzgledne gospodarje itd., nimajo vsega tega deklice in mladenice.

Navezane so edino na svoje matere in svojo ožjo okolico, ki pa dostikrat pokvari ali uniči še to, kar je ljudska šola dosegla.

V tem pogledu pa manjka našemu dečkiškemu naraščaju še nekaj, kar je vzrok, da so v svojem prihodnjem poklicu na kmetijah in v družini jako nevedne, neizkušene, vsled česar zelo naš kmetijski stan trpi. Pomanjkljivost potrebne znanja v gospodinjstvu je velika hiba za naš prihodnji ženski naraščaj. Popolna nevednost v zelenjadoreji, t. j. kako je sejati in pridelovati razno vrtno zelenjavo za prikuho in začimbo, popolna nevednost v cvetličarstvu, nevednost v kuhinjskih in gospodinjstvih stvarih, nevednost v ravnanju z živili, posebno z mlekom, mesom, s poljskimi pridelki itd., nevednost v kuhinji in pri peki, nevednost v zdravstvenih ozirih itd.

Akoravno to ne spada strogo k ljudski šoli, vendar ravno tako, kakor se sedaj zopet upeljuje učiteljski tečaj za ljudske učitelje, istotako bi se lahko uvedli tečaji na gospodinjstvih šolah za učiteljice.

(Konec prih.)

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 27. sept. Državnozbornski pododsek za posvetovanje o določilih

proti terminski kupčiji z žitom je izvolil za poročevalca dr. Ploja. Odsek predlaga odpravo blanco terminske kupčije in poostreitev borznih običajev.

Dunaj, 27. sept. Županu dr. Luegerju je posestnik vitez Ofenheimer napovedal dvoboj, ker ga je razžalil v nekem vodopravnem vprašanju. Poslal je k njemu dva častnika. Dr. Lueger seveda dvoboja ni sprejel z ozirom na verski moment ter na dejstvo, da si ne da od nikogar kratiti pravice, da bi ne smel kot župan izražati svojega mnenja.

Dunaj, 27. septem. (C. B.) Drugi nemški vzhodno-azijski bataljon je došel sem ob določeni uri. Nebrojna množica prebivalstva se je zbrala ob cestah in ulicah, po katerih so korakali nemški vojniki v vojašnico v Pratu.

Inomost, 27. sept. Deželnozborske volitve na Tirolskem bodo meseca novembra.

Inomost, 27. sept. Poslanec dr. Erler ustanavlja na Tirolskem nemško ljudsko stranko. Ako se mu ustanovitev ne posreči, odloži mandat.

Praga, 27. sept. Nemški liberalci so za deželnozborske volitve postavili v 28 okrajih svoje kandidate.

Brno, 27. septembra. Tu se bode 6. oktobra vršil občni zbor nemškega „Schulvereina“. Dohodkov je imelo to društvo v preteklem letu 406.415 kron, stroškov pa 344.363 kron.

Karlovi vari, 27. sept. V Drakovici so se stekli vsenemci in socijalni demokratje.

Zagreb, 27. sept. Pazman ostane rektor zavoda sv. Jeronima. Sveti oče je renegata kanonika Viticha radi njegovega drznega čina, s katerim je pokazal nepokorščino pismu sv. očeta, odvezel za kazen čast tajnega svetnika in ob enem častni naslov „monsignore“.

Zagreb, 27. septembra. Po Bosni se širijo proklamacije proti Avstriji.

Pariz, 27. sept. Tik pred volitvami v francosko zbornico bo šel predsednik republike Loubet v Petrograd, da vrne carju obisk. Waldeck-Rousseau, Delcasse in Brugere ga bodo spremljali.

Neapolj, 27. sept. Vse mesto je razburjeno, ker bolezen slična kugi, se je pokazala kot prava kuga.

Petrograd, 27. sept. V mestu Kurgon je pal včeraj prvi sneg. V okraju Tobolsk je zemlja zmrznila.

Berolin, 27. sept. Princ Tsun, ki je nameraval potovati okolu sveta, je dobil s Kitajskega povelje, da se mora takoj vrniti domov. Princ se bode 1. oktobra ukrcal v Genovi.

Washington, 27. sept. Predsednik Roosevelt ne bode prelomil nevtralitete in Krügerjevo odposlanstvo bode, ako pride, moralo odpotovati brez vspeha.

London, 27. sept. (C. B.) „Daily News“ javljajo, da se v vojaških krogih razširja vest o demisiji vrhovnega poveljnika Kitchenerja, ker so se pojavila nasprotstva mej njim in vojnim ministrom Brodrickom.

Amsterdam, 27. sept. „Amsterdam Courant“ prinaša brzoglavko generala Bothe, ki se glasi: „Recite našemu predsedniku Krügerju, da nam je usoda zopet dobra. V zadnjih 14 dneh smo imeli 17 bitk in v vseh smo zmagali. Angleži so v Natalu in v Kapski koloniji morali bežati! Pri Bloodriveru smo ujeli 200

Angležev in vzeli jim 10 topov. Nada je popolna, da bomo zmagali, ker je prebivalstvo povsod pripravljeno, da se nam pridruži.“

London, 27. sept. Krüger je, kakor poroča „Daily Mail“, dobil poročilo, ki trdi, da se vstaja v kapski koloniji širi. Nad 15.000 kapskih Burov je oboroženih. Vsa znamenja kažejo, da se bode vojna odločila na kapskih tleh.

Bruselj, 27. sept. Predsednik Krüger je prejel obvestilo, da sta se Beyer in Viljoen združila z generalom Botho. Bothova armada šteje 5000 mož. Predsednik Stein se nahaja v Dewetovem taboru.

Umrli so:

25. septembra. Rudolf Zanoskar, kolarja sin, 13 mesecev, Rimska cesta 5, plućnica. — Fran Sark, krojaški mojster, 64 let, degeneratio carcinoma hepatis.

26. septembra. Stanko Brandstätter, mizarja sin, 4 mesece, Streliške ulice 15, črevesni katar.

Zitne cene

dné 26. septembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za jesen	K 7-94 do 7-95
„ „ pomlad 1902	8-39 „ 8-40
Rž za jesen	7-10 „ 7-11
„ „ pomlad 1902	7-34 „ 7-35
Koruza za september-oktober	5-53 „ 5-54
„ „ maj-junij 1902	5-42 „ 5-43
Oves za jesen	6-92 „ 6-93
„ „ pomlad 1902	7-31 „ 7-32

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za oktober	K 7-80 do 7-81
„ „ april 1902	8-24 „ 8-25
Rž za oktober	6-71 „ 6-72
„ „ april 1902	6-98 „ 6-99
Oves za oktober	6-62 „ 6-63
„ „ april 1902	6-99 „ 7-00
Koruza za september	5-12 „ 5-13
„ „ maj 1902	5-14 „ 5-15

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaska	K 7-85 do 8-40
„ „ južne žel.	8-10 „ 8-40
Rž	7-10 „ 7-30
Ječmen	7-05 „ 8-55
„ „ ob Tisi	7-80 „ 8-05
Koruza ogerska	5-50 „ 5-65
Cinkvant	6-75 „ 7-15
Oves srednji	6-95 „ 7-15
Fizol	10-00 „ 11-50

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. srednji zračni tlak 736-0 mm

Čas opazovanja	Stanje barmetra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetravi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm.
26 9 zveč.	737-7	13-3	sl. szah.	dež	
27 7. zjutr.	739-0	11-9	sl. svzh.	megla	8-9
27 2. popol.	740-2	19-3	m. svzh.	del. oblak.	
Srednja včerajšnja temperatura 15-0°, normale: 13-4°					

Zahvala.

934 1-1

Podpisani izrekam najsrčnejšo zahvalo g. ravnatelju Andr. Senekoviču, vsem gg. profesorjem in vsem dijakom ter mnogostevilnim ljubljancem, kateri so izkazali poslednjo čast mojemu sinu

Franju Šuber-ju

včeraj pri njegovem pogrebu.
V Ljubljani, dné 27. sept. 1901.

Mihael Šuber.

Sprejme se

932 3-1

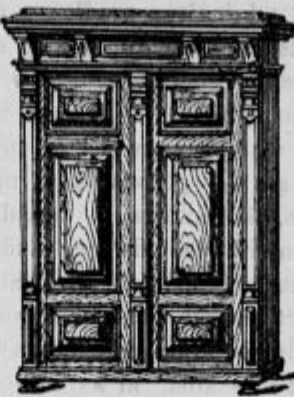
orglarski in mežnarski pomagalec.

Znati mora tudi nemško.

Obrniti se je do gosp. **Janeza Fürst**, organista v **Abstal-u** pri Radgoni, Stajersko.

Mizarska zadruga

v St. Vidu pri Ljubljani

se toplo priporoča pred duhovščini in vsemu p. n. občinstvu v naročitev raznovrstne

**hišne
oprave**

ter tudi druge oprave, temne in liskane, poljubno

po želji izvršene. — Raznovrstne oprave izvršujejo se v vseh po ljubnih slogih, lastnih in predloženih uzorcih, najtrpežnejše in iz dobro izsušenega lesa po nizkih cenah.

V prav obilno naročitev se priporoča

J. Arhar,
načelnik.

238 31

Lak za sobina tla,

da lesk in bojo v jednej prevlaki ter se kaj hitro suši. Za samo uporabo zalogi pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice. 238 11-11-3

Vnanja naročila proti povzetju.

**Priznana naravna
istrska vina**

pošiljata po nizki ceni

Rebec & Zalaznik, Pulj.

Išče se

dobra, verna, postavna in zanesljiva

kuharica,

katera naj bi, če treba, znala tudi samostojno gospodariti. Znati mora nemško in slovensko. — Nastopiti je, če mogoče, 2. oktobra t. l.

Ponudbe s spričali in z napovedjo zahtev so poslati

družini Andrej Gassner

925 5-3

v Tržiču na Gorenjskem

Naznanilo.

935 1-1

Jutri v soboto, dné 28 t. m., predpoldne ob 10. uri se bode na dvorišču „Pri Virantu“ na sv. Jakoba trgu vršila

javna dražba

2 močnih, lepih, za vožnjo utrjenih konj, 2 tovornih vozov in 1 manjšega voza (samca), 1 truge za pesek in 2 konjskih oprav.

Reflektantje se vabijo k tej dražbi ob določeni uri.

Koledar
katoliškega tiskovnega društva
v Ljubljani za l. 1902
z jako zanimivo in rabno vsebino, z imenikom učencev za več ko 400 šolarjev, z zapisnikom bolnikov, gospodarskim zapisnikom itd. stane v „Katoliški Bukvarni“ krasno vezan 2 K 30 h, po pošti pošiljan 10 h. več.

**Umetnijski zavod
za slikanje na steklo
B. ŠKARDA v Brnu.**

Izdeluje zlasti:
cerkvena okna
različne izvršitve,
Ceniki in strokovni svet brezplačno.
Osemkrat odlikovan s prvimi darili

Dunajska borza.

Dne 26. septembra.

Skupni državni dolg v notab	98-40
Skupni državni dolg v srebru	96-25
Avstrijska zlata renta 4%	118-85
Avstrijska krona rent 4%, 200 kron	95-55
Ogerska zlata rent 4%	118-40
Ogerska krona rent 4%, 200	92-25
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1627-—
Kreditne delnice, 180 gl.	607-—
London vista	239-12 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj	117-20

Dne 26. septembra.

20 mark	23-39
20 frankov (napoleonidor)	19-02
Italijanski bankovci	91-95
C. kr. cekini	11-32
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	189-50
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	170-—
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	211-50
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95-—
Tisine srečke 4%, 100 gl.	143-—
Dunavske vravnave srečke 5%	256-—

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	105-25
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	94-15
Priporitne obveznice državne železnice	341-75
„ „ južne železnice 3%	120-—
„ „ južne železnice 5%	120-—
„ „ dolenskih železnice 4%	—
Kreditne srečke, 100 gl.	396-50
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	490-—
Avstrijskega rubežega križa srečke, 10 gl.	46-75
Ogerskega	23-75
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	15-80
Rudolfove srečke, 10 gl.	58-—

Semove srečke, 40 gl.	233-—
St. Genois srečke, 40 gl.	276-—
Waldsteinove srečke, 20 gl.	394-—
Ljubljanske srečke	63-50
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	258-50
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5480-—
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	792-—
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	77-50
Splošna avstrijska stavbinska družba	118-—
Montanska družba avstr. pian.	337-50
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	418-—
Papirnih „ubliev 100	253-50

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za izgube pri žrebanjih, pri izkrebavanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje.
Kulaniina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„M E R C U R“
l. Wallzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih papirjev in vestal vti za dosego kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.